

Bedrijven en industrie aan de Larenseweg

Verslag ledenavond 28 november 2000

De grote opkomst verraste zelfs organisator Kees van Aggelen. Nadat tientallen stoelen waren aangedragen kon er geen belangstellende meer bij in de ruimte die Lucent Technologies ter beschikking had gesteld.

Na een korte bedrijfstechische inleiding van de gastheer over Philips, AT&T en Lucent stak Egbert Pelgrim van wal. In aansluiting op de ledenavond van februari van dit jaar nam hij de aanwezigen – in woord en beeld – mee langs de Larenseweg, wellicht Hilversums' oudste weg. Omdat de Larenseweg een belangrijke verbinding vormde met de postweg tussen Amsterdam en Amersfoort, was hij al rond 1850 bestraat.

Egbert Pelgrim bestreed de gedachte dat de wijk Over 't Spoor zeer snel na de komst van de trein was ontstaan. Hoewel de grond aan de andere kant van de spoorlijn slechts een stuiver de vierkante meter kostte, kwamen de bedrijven en de bijbehorende woningen maar langzaam van de grond. Vóór 1900 bleef de be-

bouwing beperkt tot een ijzergieterij (Taphorn), een sigarenfabriek (Van Oenen en Manssen), een verffabriek (Ripolin), en wat 'spoorweghuizen' langs de Kleine Drift en de Zuiderweg. Daarna groeide de bedrijvigheid gestaag, met de bijbehorende geur/stank van onder meer Polak & Schwartz, Van Son, de gasfabriek en de vloeivelden. Tegelijkertijd met de industriële groei breidde de arbeidershuisvesting zich uit. In de jaren twintig tot aan de Jan van der Heijdenstraat; in het volgende decennium tot aan de Kamerlingh Onnesweg.

Na de pauze was het tijd voor plaatjes met praatjes. Aan de hand van een groot aantal dia's liet Egbert Pelgrim diverse fabrieken en bedrijven langs de Larenseweg de revue passeren. Het feest der herkenning voor veel aanwezigen begon bij de kapper (de verplaatste, voormalige politiepост) aan wat tegenwoordig het Den Uijlplein genoemd moet worden. Daarna ging het onder meer over de melkfabriek (later ijzerhandel, nu verzekeringsmaatschappij), de sigarenfabriek van Van Oenen en Manssen (later NRU), de carosseriefab-

Spreker Egbert Pelgrim is niet alleen een expert op het gebied van Hilversums' industriële historie en redacteur van Eigen Perk maar ook een enthousiast vlieger en fotograaf. Op deze onlangs door hem genomen foto loopt de Larenseweg in het midden van boven naar beneden en min of meer parallel daaraan rechts de Geuzenweg. Tussen de Eemnesserweg en de Larenseweg ligt het complex van Campina Melkunie en daaronder de voormalige sigarenfabriek van Van Oenen en Manssen. (foto EJP)

briek Van Leersum & Co, Wybertjes-fabriek Gaba, de Was- en strijkinrichting Gouda (later de school en nu nog steeds de bedrijfswinkel van Philips), de verffabriek Le Ripolin en de ijzergieterij van Taphorn die later de machinefabriek Ensink werd.

Kortom: een drukbezochte ledenavond vol herkenning en wetenswaardigheden.

EdP

Flevoland is weliswaar een jonge provincie maar heeft een 'oude bodem'. Archeologen bedoelen daarmee dat er veel interessante sporen van mens, plant en dier te vinden zijn. Hier toont een onderzoeker een zogeheten visweer, een met touw en twijgen gevlochten netconstructie voor de visvangst met in het midden een fuik. De vondst is circa 4000 jaar oud en diep in de bodem goed geconserveerd gebleven. (coll. Kerkhoven)

De archeologie van Flevoland

Verslag ledenavond 23 januari 2001

Het gebied van de huidige Noordoostpolder was zo'n 4000 jaar geleden een rijk bebost en waterrijk landschap waar de IJssel, de (Overijsselse) Vecht en de Eem

doorheen stroomden richting zee. Een goed landschap voor vis, wild en dus ook voor de mens. Die menselijke bewoners hebben echter weinig sporen nagelaten. Het is aan de archeologie om die op te zoeken en de betekenis ervan te ontrafelen. Omdat alle sporen van de mens, maar ook die van plant en dier tenslotte in de bodem terecht komen en daar liggen opgeslagen, zie je archeologen altijd met een schep in de weer. Over dat archeologisch bodemonderzoek, hoe je dat doet en wat je kan vinden, hield drs. André Kerkhoven uit Lelystad op dinsdag 23 januari jongstleden een lezing op de gezamenlijke ledenavond van Albertus Perk en de Archeologische Werkgemeenschap Naerdinclant.

Flevoland is niet alleen rijk aan historische bodemschatten zoals scheepswrakken uit de Gouden Eeuw en neergestorte vliegtuigen uit de Tweede Wereldoorlog, maar heeft ook de archeoloog veel te bieden. De heer Kerkhoven, werkzaam bij de provinciale archeologische dienst, wist daar bijzonder deskundig en gedetailleerd over te vertellen. Wel leek hij zich voor de pauze meer in het bijzonder tot de leden van AWN te richten, zodat de 'historici' van Albertus Perk, die uiteraard niet gewend zijn aan vaktermen zoals 'jongere unioklei', 'de Calais III-transgressiefase', enz. af en toe even moesten afhaken. Na de pauze konden allen de spreker weer volgen. Veel sporen hebben betrekking op de jacht en visserij. Het bodemonderzoek heeft vooral veel informatie over zogeheten viswieren opgeleverd. Dit zijn van twijgen en touw gevlochten netten die voor de visvangst in stromend water van kreken werden geplaatst. Ongeveer vier meter diep in de keileem en afgesloten van licht en lucht blijken die viswieren voortreffelijk te zijn bewaard.

Pas na het beantwoorden van vele vragen mocht de heer Kerkhoven van zijn dankbare toehoorders afscheid nemen. De heer Elzinga, voorzitter van AWN, maakte van de gelegenheid gebruik om de aandacht te vestigen op de lezing over 'Rotstekeningen' die op dinsdag 20 maart aanstaande wordt gehouden in het Goois Museum. Aanvang: 20:30 uur.

AS